

Platy státních zástupkyň

Ustanovení § 7 odst. 5 zákona č. [201/1997](#) Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, ve znění účinném do 30. 9. 2025, ve slovech „, do níž se nezapočítávají doby uvedené v odstavci 4“, jde-li o mateřskou a rodičovskou dovolenou, bylo v rozporu s principem rovnosti a zákazem diskriminace podle čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na spravedlivou odměnu za práci podle čl. 28 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. Pl.ÚS 4/26 ze dne 1.7.2026)

Ústavní soud rozhodl o návrhu Obvodního soudu pro Prahu 1 na vyslovení neústavnosti § 7 odst. 5 zákona č. [201/1997](#) Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, ve znění účinném do 30. 9. 2025, ve slovech „, do níž se nezapočítávají doby uvedené v odstavci 4“, jde-li o mateřskou a rodičovskou dovolenou, za účasti Parlamentu, jako účastníka řízení, tak, že ustanovení § 7 odst. 5 zákona č. [201/1997](#) Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, ve znění účinném do 30. 9. 2025, ve slovech „, do níž se nezapočítávají doby uvedené v odstavci 4“, jde-li o mateřskou a rodičovskou dovolenou, bylo v rozporu s principem rovnosti a zákazem diskriminace podle čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na spravedlivou odměnu za práci podle čl. 28 Listiny základních práv a svobod.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Napadené ustanovení se týkalo výpočtu platu státních zástupkyň a zástupců. Ty se - zjednodušeně řečeno - určují tak, že se platová základna vynásobí platovým koeficientem. Jeho výše závisí i na délce započitatelné praxe, do které se obecně zahrnuje i doba mateřské a rodičovské dovolené. Napadené ustanovení ovšem zakotvovalo výjimku z tohoto pravidla: mateřskou a rodičovskou dovolenou totiž vylučovalo z doby započitatelné praxe potřebné pro postup z druhého do třetího "stupně" platového koeficientu.

2. Ústavní soud se v nynějším nálezu zabývá tím, zda tato úprava, účinná do 30. 9. 2025, nebyla rozporná s principem rovnosti a zákazem diskriminace ve spojení s právem na spravedlivou odměnu za práci (čl. 1, čl. 3 odst. 1 a čl. 28 Listiny základních práv a svobod, dále jen "Listina"). Navazuje tím na nedávný nález, který obdobnou úpravu dopadající na soudcovské platy zrušil jako diskriminační (nález ze dne 20. 11. 2024 sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené).

II. Řízení u navrhovatele

3. Obvodní soud pro Prahu 1 (dále "obvodní soud" nebo "navrhovatel") projednává pod sp. zn. 39 C 74/2025 žalobu, kterou se státní zástupkyně okresního státního zastupitelství domáhá doplatku platu a náhrady za nevyčerpanou dovolenou, a to za období červen 2022 až únor 2024 a září a říjen 2024. Státní zástupkyně tvrdí, že byla v této době zařazena do nižšího platového koeficientu, protože se jí kvůli napadenému ustanovení do délky praxe nezapočítávala doba mateřské a rodičovské dovolené. Státní zástupkyně namítá, že tato úprava byla diskriminační a neústavní.

4. Obvodní soud se ztotožnil s tímto závěrem. I když zákonodárce s účinností od 1. 10. 2025 změnil právní úpravu tak, že by se mateřská a rodičovská dovolená do délky praxe již započítávaly, žaloba se týká předchozího období, kdy takové započítání bylo napadeným ustanovením vyloučeno. Proto obvodní soud přerušil řízení a obrátil se na Ústavní soud s návrhem podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") na vyslovení neústavnosti napadeného ustanovení ve znění účinném do 30. 9. 2025.

III. Argumentace navrhovatele

5. Podle navrhovatele je napadené ustanovení v rozporu se zákazem diskriminace ve spojení s právem na spravedlivou odměnu (čl. 3 odst. 1 a čl. 28 Listiny základních práv a svobod, dále jen "Listina").

6. Navrhovatel zdůrazňuje, že napadené ustanovení má shodnou konstrukci i účinek jako obdobná úprava soudcovských platů, kterou Ústavní soud jako neústavní zrušil nálezem sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené. Navrhovatel závěry tohoto nálezu podrobně rekapituluje a dovozuje, že jsou plně přenositelné i na napadenou úpravu a na platy státních zástupkyň a zástupců. Vysloví-li Ústavní soud neústavnost napadeného ustanovení, bude to znamenat, že do započitatelné praxe by se bez výjimky zahrnovala mateřská a rodičovská dovolená.

IV. Vyjádření k návrhu

7. Ústavní soud zaslal návrh k vyjádření Parlamentu jako účastníkovi řízení (§ 69 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Dále vyzval vládu a veřejného ochránce práv, aby v zákonem stanovené lhůtě sdělili, zda vstupují jako vedlejší účastníci do řízení, a aby se případně k návrhu vyjádřili (§ 69 odst. 2 a 3 téhož zákona).

8. Poslanecká sněmovna ve vyjádření uvedla, že napadené ustanovení bylo součástí zákona č. [201/1997](#) Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců, již od okamžiku jeho přijetí. Shrnuje proto průběh projednávání a schválení tohoto zákona. Poukázala na to, že byl schválen potřebnou většinou poslanců Poslanecké sněmovny, podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen. Závěrem konstatovala, že Poslanecká sněmovna jednala v přesvědčení, že napadené ustanovení není v rozporu s ústavním pořádkem, avšak posouzení jeho ústavnosti je na Ústavním soudu.

9. Senát ve vyjádření rovněž poukázal na to, že napadené ustanovení bylo od počátku součástí dotčeného zákona. Shrnuje průběh jeho projednávání a uvedl, že Senát schválil návrh tohoto zákona ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou. Posouzení ústavnosti napadených ustanovení Senát ponechává na rozhodnutí Ústavního soudu.

10. Vláda a veřejný ochránce práv sdělili Ústavnímu soudu, že nevyužijí svého oprávnění a nevstoupí do řízení jako vedlejší účastníci.

V. Upuštění od ústního jednání

11. Ústavní soud dospěl k závěru, že od ústního jednání nelze očekávat další objasnění věci a že není potřebné ani provést dokazování. Proto podle § 44 zákona o Ústavním soudu rozhodl ve věci bez nařízení ústního jednání.

VI. Znění napadeného ustanovení a jeho kontext

12. Pro snazší porozumění uvádí Ústavní soud níže nejen znění napadeného ustanovení, ale i

ustanovení souvisejících.

13. Ustanovení § 3 odst. 1 až 4 a § 7 zákona č. [201/1997 Sb.](#), o platu a některých náležitostech státních zástupců, ve znění účinném do 30. 9. 2025 (dále též "zákon o platu státních zástupců"), zněla bez poznámek pod čarou takto:

§ 3

Plat

(1) Plat je peněžité plnění poskytované měsíčně ve výši a za podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Plat se určí jako součin platové základny a platového koeficientu stanoveného podle počtu let započitatelné praxe (dále jen "praxe") a stupně státního zastupitelství, ke kterému je státní zástupce přidělen nebo přeložen nestanoví-li tento zákon jinak. Plat se zaokrouhluje na 100 Kč nahoru.

(3) Platová základna činí 90 % platové základny stanovené pro soudce v zákoně, kterým se stanoví platy soudcům. Výši platové základny pro příslušný kalendářní rok vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv sdělením.

(4) Platový koeficient podle odstavce 2 se určuje státnímu zástupci

okresního státního zastupitelství	krajského státního zastupitelství	vrchního státního zastupitelství	
0,88	0,96	1,05	do ukončení 5. roku
1,01	1,09	1,17	od počátku 6. roku
1,17	1,26	1,33	od počátku 9. roku
1,22	1,35	1,47	od počátku 12. roku

[...]

§ 7

Praxe

(1) Do počtu let praxe rozhodné pro stanovení platového koeficientu podle § 3 odst. 4 se započítává

a) doba výkonu funkce státního zástupce, prokurátora a vyšetřovatele prokuratury,

b) doba čekatelské praxe právního čekatele a právního čekatele prokuratury,

c) státním zástupcem prokázaná doba jiné právnické praxe po získání úplného vysokoškolského právnického vzdělání.

(2) Doba, po kterou státní zástupce nemohl vykonávat funkci prokurátora nebo vyšetřovatele prokuratury z důvodů uvedených ve zvláštním zákoně, se posuzuje jako doba podle odstavce 1 písm. a).

(3) Z důvodů hodných zvláštního zřetele může ministr spravedlnosti započíst do doby praxe i jiné

doby.

(4) Do doby praxe podle odstavce 1 se započítává také doba

a) výkonu vojenské základní (náhradní) služby a civilní služby v rozsahu stanoveném zvláštním zákonem pro výkon vojenské základní (náhradní) služby,

b) mateřské a rodičovské dovolené nebo trvalé péče o dítě nebo děti v rozsahu odpovídajícím délce mateřské a rodičovské dovolené platném v době této péče podle zvláštních předpisů, pokud se státní zástupce současně nepřipravoval v denním studiu na povolání, nebo doba osobní péče o dlouhodobě těžce zdravotně postižené nezletilé dítě, které vyžadovalo mimořádnou péči, pokud nebylo umístěno v ústavu pro takové děti, nejvýše však v celkovém rozsahu šesti let, a

c) doba jiné omluvené nepřítomnosti v práci nepřesahující celkem tři měsíce v kalendářním roce.

(5) Při hodnocení praxe pro zvýšení platového koeficientu státnímu zástupci okresního státního zastupitelství z 1,01 na 1,14, krajského státního zastupitelství z 1,09 na 1,26 a vrchního státního zastupitelství z 1,17 na 1,33 lze postupovat podle předchozích ustanovení pouze za podmínky, že státní zástupce v jejím průběhu skutečně vykonával funkci státního zástupce nejméně po dobu tří let, do níž se nezapočítávají doby uvedené v odstavci 4. Do splnění podmínky stanovené ve větě první náleží státnímu zástupci okresního státního zastupitelství plat určený z platové základny platovým koeficientem ve výši 1,01, krajského státního zastupitelství ve výši 1,09 a vrchního státního zastupitelství ve výši 1,17. Po jejím splnění se rozhodná doba určí podle postupu stanoveného v odstavcích 1 až 4.

14. Předmětem přezkumu je citovaný § 7 odst. 5 zákona o platu státních zástupců ve slovech ", do níž se nezapočítávají doby uvedené v odstavci 4", a to pouze jde-li o mateřskou a rodičovskou dovolenou.

15. Zbývá dodat, že novelizací provedenou zákonem č. [360/2025](#) Sb. bylo s účinností od 1. 10. 2025 změněno citované ustanovení § 7 odst. 5 zákona o platu státních zástupců tak, že do doby praxe se "nezapočítávají doby uvedené v odstavci 4 písm. a) a c)". Doba mateřské a rodičovské dovolené, spadající pod § 7 odst. 4 písm. b) tohoto zákona, by se tedy nově do rozhodné doby započítala; obvodní soud se ovšem zabývá obdobím před touto novelizací.

VII. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

16. Ústavní soud nejprve hodnotil, zda jsou naplněny procesní předpoklady řízení. Ve své judikatuře se Ústavní soud opakovaně věnoval otázce, zda je oprávněn zabývat se návrhem obecného soudu na vyslovení neústavnosti již zrušeného zákona či jeho jednotlivého ustanovení. Dojde-li obecný soud k závěru, že již neplatný, avšak na projednávanou věc stále použitelný zákon je v rozporu s ústavním pořádkem, je povinen v souladu s čl. 95 odst. 2 Ústavy - jak jej vykládá ustálená judikatura - předložit návrh na vyslovení neústavnosti takového zákona Ústavnímu soudu, který se jím musí věcně zabývat (viz již nálezy ze dne 10. 1. 2001 sp. zn. Pl. ÚS 33/2000, Protiústavnost některých ustanovení § 18a zákona o silniční dopravě; nebo např. nálezy ze dne 18. 5. 2021 sp. zn. Pl. ÚS 23/20, K právní fikci doručení písemnosti správcem daně e-mailovou zprávou, bod 33 a tam citovaná judikatura).

17. Napadené ustanovení reguluje platy státních zástupkyň a zástupců. Tento právní vztah by podle judikatury Ústavního soudu bylo třeba, obdobně jako právní vztahy týkající se soudcovských platů, hodnotit převážně jako soukromoprávní, tedy horizontální (srov. nálezy ze dne 19. 7. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 20/15, Platy soudců XVI, bod 71). Ústavní soud si je vědom, že v některých nálezech zdůrazňoval, že se tehdy posuzované návrhy na vyslovení neústavnosti týkají zákonných ustanovení aplikovaných ve vertikálním právním vztahu, tedy vztahu mezi jednotlivcem a veřejnou mocí, a poukazoval na důležitost ochrany právní jistoty v horizontálních vztazích (poprvé viz nálezy ze dne 6. 2. 2007 sp. zn.

Pl. ÚS 38/06, K návrhu obecného soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy na posouzení ústavnosti zrušeného, ale stále aplikovatelného zákona). To ale neznamená, že by návrh na vyslovení neústavnosti zákonného ustanovení upravujícího horizontální vztahy byl meritorně neprojednatelný, například pro nepřipustnost. Ústavní soud se již meritorně zabýval návrhem na vyslovení neústavnosti zákonného ustanovení, které upravovalo soudcovské platy, a které se tudíž týkalo vztahu, jenž judikatura chápe primárně jako horizontální (nález ze dne 15. 5. 2024 sp. zn. Pl. ÚS 4/23, Platy soudců XVII, bod 45). Byl-li meritorně projednatelný návrh týkající se soudcovských platů, musí být obdobně meritorně projednatelný návrh týkající se platů státních zástupců a zástupců.

18. Je třeba uzavřít, že návrh obecného soudu na vyslovení neústavnosti neplatného, ale použitelného zákonného ustanovení může směřovat i proti ustanovení, které dopadá na horizontální vztahy. Ochranu právní jistoty účastníků tohoto právního vztahu je třeba zajistit při meritorním posuzování návrhu, případně při rozhodování o časových účincích vyhovujícího nálezu. Meritornímu projednání návrhu v posuzované věci tedy nebrání to, že se týká soukromoprávního (horizontálního) vztahu.

19. Návrh obecného soudu na vyslovení neústavnosti zákona musí splňovat obdobné procesní předpoklady jako návrh na zrušení zákona. Obecný soud je tedy oprávněn navrhnout vyslovení neústavnosti takového zákona či jeho ustanovení, jehož použití v dané věci je bezprostřední a nevyhnutelné. Zákon (jeho ustanovení) musí bránit tomu, aby bylo dosaženo ústavně konformního výsledku řízení. Nepostačuje tedy hypotetická možnost použití či jiné širší souvislosti zákona (jeho ustanovení) s věcí řešenou obecným soudem (nález ze dne 7. 5. 2024 sp. zn. Pl. ÚS 8/23, Rozdílný mechanismus odškodňování za nezákonné rozhodnutí v daňovém a jiném než daňovém řízení, bod 56 a tam citovaná judikatura).

20. Obvodní soud v řízení, které vede, musí posoudit, zda žalobkyně byla v období červen 2022 až únor 2024 a září a říjen 2024 jako státní zástupkyně zařazena ve správném platovém koeficientu. Do délky praxe rozhodné pro stanovení platového koeficientu nemůže započítat dobu mateřské a rodičovské dovolené žalobkyně, neboť tyto doby jsou vyloučeny napadeným ustanovením ve znění účinném do 30. 9. 2025. Jeho použití je tedy bezprostřední a nevyhnutelné a brání dosažení výsledku, který obvodní soud považuje za ústavně konformní. V tomto rozsahu jsou tedy procesní předpoklady splněny.

21. S ohledem na to, že u obvodního soudu se rozhoduje jen o započítání mateřské a rodičovské dovolené, a nikoliv i dalších dob upravených v § 7 odst. 4 zákona o platu státních zástupců, bude Ústavní soud přezkoumávat napadené ustanovení jen v rozsahu, v němž se týká právě mateřské a rodičovské dovolené (shodně postupoval i v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené).

VIII. Přezkum procedury přijetí napadeného ustanovení

22. Ústavní soud se dále zabýval tím, zda napadené zákonné ustanovení bylo přijato v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem (§ 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

23. Jak správně uvádí Poslanecká sněmovna a Senát, napadené ustanovení bylo součástí zákona o platu státních zástupců od okamžiku jeho přijetí. Z veřejně dostupných sněmovních a senátních tisků, usnesení a stenozáznamů z jednání, jakož i z vyjádření účastníků plyne, že návrh tohoto zákona včetně napadeného ustanovení byl projednán a přijat v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem. Proti legislativní proceduře ostatně nebyly vzneseny ani žádné námitky. Ústavní soud proto dále přistoupí k věcnému přezkumu napadeného ustanovení ve

vymezeném rozsahu.

IX. Věcný přezkum napadeného ustanovení

24. Platy státních zástupkyň a zástupců se určují jako součin platové základny a platového koeficientu. Jeho výše závisí mimo jiné na stupni státního zastupitelství, ve kterém státní zástupkyně či zástupce působí, a na počtu let započitatelné praxe (§ 3 odst. 2 zákona o platu státních zástupců).

25. Do započitatelné praxe se zahrnuje nejen doba výkonu funkce státní zástupkyně či zástupce, ale i jiná právnická praxe vykonávaná po získání úplného vysokoškolského právnického vzdělání. Platí to i pro právnickou praxi před složením odborné závěrečné zkoušky státních zástupců či jiné srovnatelné odborné zkoušky (§ 7 odst. 1 zákona o platu státních zástupců).

26. Stejně tak do započitatelné praxe zákonodárce obecně zahrnuje i některé náhradní doby, v nichž daná osoba nevykonávala právnickou praxi. Jednou z nich je doba "mateřské a rodičovské dovolené" [§ 7 odst. 4 písm. b) zákona o platu státních zástupců].

27. Napadené ustanovení činilo z tohoto výchozího pravidla výjimku. Stanovilo, že pro postup z druhého do třetího "stupně" platového koeficientu se náhradní doby - včetně mateřské a rodičovské dovolené - naopak nezapočítávají. Pro postup bylo třeba, aby státní zástupkyně či zástupce skutečně vykonávali tuto funkci nejméně po dobu 3 let.

28. Otázkou je, zda tato úprava nebyla rozporná s principem rovnosti a zákazem diskriminace, tak jako obdobná úprava soudcovských platů zrušená nálezem sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené.

29. Tuto otázku nelze vyřešit pouhým odkazem na nosné důvody tohoto nálezu. Ústavní soud v něm totiž poukázal na to, že tehdy posuzovaná úprava byla přijata v době, kdy minimální věk pro jmenování soudkyně či soudcem činil 25 let, a že po zavedení minimálního věku 30 let má "radikálně odlišný účinek" (bod 80 nálezu). Minimální věková hranice pro jmenování státní zástupkyně či zástupcem se ovšem nezměnila a i nadále činí 25 let (§ 17 odst. 1 zákona č. [283/1993](#) Sb., o státním zastupitelství). Ústavní soud proto musí posoudit, zda je napadené ustanovení diskriminační v tomto - původním - kontextu.

30. Za tím účelem Ústavní soud nejprve shrne obecná východiska týkající se principu rovnosti a zákazu diskriminace (část IX.1 níže). Poté na trojici modelových příkladů ukáže, že napadené ustanovení i v původním kontextu působí diskriminačně. Rozlišuje totiž mezi osobami podle toho, kdy se rozhodly stát rodiči, přestože toto opatření není nezbytné k dosažení žádného legitimního cíle. Navíc tato úprava tíživěji dopadala na ženy - státní zástupkyně (část IX.2 níže). Nakonec Ústavní soud vyloží, proč se napadené ustanovení nemůže na dosavadní právní vztahy aplikovat a proč k ochraně právní jistoty postačí, že se stát proti vzneseným nárokům může hájit námitkou promlčení (část IX.3 níže).

IX.1 Rovnost a zákaz diskriminace - obecná východiska

31. Podle čl. 1 Listiny jsou lidé "rovní v důstojnosti i v právech".

32. Podle čl. 3 odst. 1 Listiny se základní práva a svobody zaručují "všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení".

33. Jakým způsobem přistupovat ke vztahu obou citovaných ustanovení a jak přezkoumávat namítané porušení rovnosti a zákazu (přímé) diskriminace, Ústavní soud vyložil v nálezu ze dne 28. 6. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 18/15, K protiústavnosti zdanění důchodů vysokopříjmových pracujících důchodců (body 99-102), a na něj navazující judikatuře. Z té plyne následující.

34. Ústavní právo na rovné zacházení je garantováno jednak v čl. 1 Listiny jako samostatné základní právo, jehož se lze domáhat přímo a bez dalšího (rovnost neakcesorická), jednak jako základní právo podmíněné, jehož se lze domáhat podle čl. 3 odst. 1 Listiny jen ve spojení s tvrzeným zásahem do jiného základního práva či svobody chráněných Listinou (rovnost akcesorická). Jelikož Ústavní soud ve své judikatuře připustil vedle ústavní ochrany rovnosti v základních právech dle čl. 3 odst. 1 Listiny též ústavní ochranu rovnosti ve všech právech, respektive obecný zákaz libovůle dle čl. 1 Listiny, nemá samo rozlišování akcesorické či neakcesorické rovnosti v řízení o kontrole právních předpisů před Ústavním soudem zásadní význam. Všechny možné námitky opřené o čl. 3 odst. 1 Listiny jsou vždy normativně "pokryty" čl. 1 Listiny, jehož působnost je z povahy věci širší. Intenzita ústavního přezkumu není primárně závislá na skutečnosti, zda k nerovnému zacházení dochází ve vztahu k jinému ústavně zaručenému právu (akcesoricky), či nikoli (neakcesoricky). Klíčovým je zejména důvod odlišného zacházení, tedy stanovený rozlišovací znak, a zároveň konkrétní právo či statek, ve vztahu k němuž je odlišně zacházeno. Tomu pak musí odpovídat nároky kladené Ústavním soudem na zdůvodnění legitimacy (ospravedlnění) odlišného zacházení.

35. Při rozlišování z důvodů tzv. podezřelých, tedy důvodů týkajících se osobních charakteristik jednotlivce majících úzký vztah k ochraně důstojnosti člověka, je potřeba klást na zdůvodnění odlišného zacházení velmi přísné nároky, byť by se odlišné zacházení netýkalo jiného základního práva. Naopak, bude-li důvodem odlišného zacházení (rozlišujícím znakem) kritérium běžně a nezbytně používané v určité oblasti právní regulace (např. výše příjmu v daňovém zákonodárství), byť by se odlišné zacházení dotýkalo jiného základního práva (např. ochrany vlastnictví), bude intenzita ústavního přezkumu nízká.

36. Za podezřelé důvody rozlišování je třeba považovat v první řadě ty, jež jsou výslovně uvedeny v čl. 3 odst. 1 Listiny (pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, víra a náboženství, politické či jiné smýšlení, národní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní nebo etnické menšině, majetek, rod). Dále ty, které těmto kategoriím typově odpovídají, a naplňují tak znaky jiného postavení ve smyslu odkazovaného ustanovení.

37. Při přezkumu, zda nedošlo k porušení práva na rovné zacházení z důvodu rozlišovacích kritérií užitých v právní úpravě, je třeba posoudit, zda:

1. jde o srovnatelné jednotlivce nebo skupiny;
2. je s nimi nakládáno odlišně a na základě jakého důvodu;
3. jde odlišné zacházení daným jednotlivcům nebo skupinám k tíži (uložením břemene nebo odepřením dobra);
4. je toto odlišné zacházení ospravedlnitelné, tedy
 - a) sleduje legitimní cíl a
 - b) je přiměřené.

38. To, jak intenzivní bude přezkum přiměřenosti odlišného zacházení [krok 4.b)], přitom bude záviset především na uplatněném důvodu odlišného zacházení a dále na tom, jakého konkrétního práva či statku se odlišné zacházení týká. Nižší míru intenzity bude představovat požadavek na

racionální vztah právní úpravy ke sledovanému cíli, tedy zkoumání, zda posuzovaná úprava může nějakým způsobem přispět k dosažení sledovaného cíle. Nemusí tak jít o řešení nutně nejlepší, nejvhodnější, nejúčinnější či nejmoudřejší. Vyšší míru intenzity pak bude vyjadřovat požadavek na proporcionalitu ve vztahu ke sledovanému cíli.

39. Tyto principy Ústavní soud nedávno shrnul v nálezu ze dne 29. 4. 2026 sp. zn. Pl. ÚS 46/25, Odměňování členů zastupitelstev územních samospráv (body 84-89 a tam citovaná judikatura). V posuzované věci nemá důvod se od nich odchýlit.

40. Vedle porušení principu rovnosti v důsledku přímé diskriminace rozeznává judikatura porušení v důsledku nepřímé diskriminace. V takovém případě zdánlivě neutrální úprava, která nepracuje s žádným z podezřelých důvodů, ve svých důsledcích znevýhodňuje skupinu identifikovatelnou tímto podezřelým důvodem. Podle judikatury Ústavního soudu se v řízení o kontrole norem při zkoumání možné nepřímé diskriminace hodnotí:

1. zda na první pohled neutrální kritérium dopadá o poznání silněji na chráněnou skupinu a
2. zda pro nepřiměřené znevýhodnění chráněné skupiny existuje objektivní a rozumné zdůvodnění.

Ani od těchto závěrů nemá Ústavní soud důvod se odchýlit, ostatně i ony byly vyjádřeny v nedávné judikatuře (nález ze dne 10. 12. 2025 sp. zn. Pl. ÚS 30/25, Nerovnost při přijímání ukrajinských dětí k základnímu vzdělání, bod 70; navazující na nález ze dne 7. 4. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 30/16, Zákon o významné tržní síle, bod 142).

IX.2 Posouzení věci

IX.2.a) Účinky napadeného ustanovení

41. Pro posouzení napadené úpravy považuje Ústavní soud za potřebné nejprve vyložit, jaké má účinky, pomocí tří modelových příkladů. Obdobně Ústavní soud postupoval i v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené (bod 88 a násl.). V posuzované věci musí příklady zohledňovat to, že státní zástupkyně či zástupcem se lze stát již od 25 let věku, a to nejdříve po 3 letech praxe, která je potřebná pro složení odborné závěrečné zkoušky státních zástupců nebo jiné srovnatelné zkoušky.

42. V úvahu je tedy třeba vzít tyto tři modelové příklady:

1) První osoba po třech letech přípravné praxe (např. právní čekatelky, asistentky soudce či advokátní koncipientky) složí odbornou zkoušku (např. závěrečnou zkoušku právního čkatele, justiční či advokátní zkoušku). Hned ve čtvrtém roce se stane státní zástupkyní okresního státního zastupitelství a plat se jí určí podle prvního platového koeficientu 0,88. Další dva roky stráví na mateřské a rodičovské dovolené. Poté, v sedmém roce, se vrátí k výkonu funkce. Postoupí na druhý platový koeficient 1,01, protože při přechodu z prvního na druhý koeficient se doba mateřské a rodičovské dovolené započítává. V devátém roce se této osobě začne plat určovat podle třetího platového koeficientu 1,14, protože již bude mít odpracovány tři roky ve funkci státní zástupkyně - napadené ustanovení na ni tedy negativně nedopadne. Ve dvanáctém roce dosáhne na čtvrtý platový koeficient 1,22.

2) Druhá osoba po třech letech přípravné praxe rovněž složí odbornou zkoušku, ale nestane se ihned státní zástupkyní a bude pokračovat výkonem jiné právnické praxe. Do funkce státní zástupkyně okresního státního zastupitelství bude jmenována v osmém roce svého profesního života, její plat se vzhledem k dosažené praxi určí podle druhého platového koeficientu 1,01. Poté dva roky stráví na mateřské a rodičovské dovolené. Po návratu k výkonu funkce ale na vyšší platový koeficient

nedosáhne. Podle napadeného ustanovení se jí totiž mateřská a rodičovská dovolená nezapočítá pro postup z druhého platového koeficientu, dokud nestráví výkonem funkce státní zástupkyně alespoň tři roky. Další dva roky se proto bude její plat i nadále určovat podle druhého platového koeficientu 1,01.

3) Třetí osoba rovněž po třech letech přípravné praxe a složení odborné zkoušky bude pokračovat výkonem jiné právnické praxe. Státní zástupkyně okresního státního zastupitelství se stane až v devátém roce svého profesního života. Její plat se rovnou určí podle třetího platového koeficientu 1,14, napadené ustanovení na ni tedy negativně nedopadne (shodně viz důvodová zpráva citovaná v bodě 52 níže a nálezný sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené, bod 87). Následující dva roky stráví na mateřské a rodičovské dovolené. Po návratu do funkce postoupí do čtvrtého platového koeficientu 1,22, protože i zde se uplatní obecné pravidlo, že mateřská a rodičovská dovolená se do doby praxe započítávají.

Průběh profesního života těchto tří osob lze v tabulce znázornit takto:

	První osoba	Druhá osoba	Třetí osoba
1. rok	přípravná praxe	přípravná praxe	přípravná praxe
	-	-	-
2. rok	přípravná praxe	přípravná praxe	přípravná praxe
	-	-	-
3. rok	přípravná praxe	přípravná praxe	přípravná praxe
	-	-	-
4. rok	nástup do funkce	jiná právnická praxe	jiná právnická praxe
	koeficient 0,88	-	-
5. rok	rodičovská dovolená	jiná právnická praxe	jiná právnická praxe
		-	-
6. rok	rodičovská dovolená	jiná právnická praxe	jiná právnická praxe
		-	-
7. rok	výkon funkce	jiná právnická praxe	jiná právnická praxe
	koeficient 1,01	-	-
8. rok	výkon funkce	nástup do funkce	jiná právnická praxe
	koeficient 1,01	koeficient 1,01	-
9. rok	výkon funkce	rodičovská dovolená	nástup do funkce
	koeficient 1,14	-	koeficient 1,14

10. rok	výkon funkce	rodičovská dovolená	rodičovská dovolená
	koeficient 1,14	-	-
11. rok	výkon funkce	výkon funkce	rodičovská dovolená
	koeficient 1,14	koeficient 1,01	-
12. rok	výkon funkce	výkon funkce	výkon funkce
	koeficient 1,22	koeficient 1,01	koeficient 1,22

Obdobný průběh by měla kariéra muže, který se rozhodne odejít na rodičovskou dovolenou. Tabulka pro jednoduchost uvádí toliko rodičovskou dovolenou, nikoliv i mateřskou dovolenou.

IX.2.b) Posouzení z hlediska rovného zacházení

43. Nyní je třeba posoudit, zda účinky napadeného ustanovení, jak byly popsány na třech modelových příkladech, jsou či nejsou diskriminační. Primárně je tak třeba učinit podle testu přímé diskriminace (viz body 46 až 49 níže).

44. Tři osoby popsané v modelových příkladech lze považovat za srovnatelné. Všechny tři strávily z uvažovaných dvanácti let celkem deset let v právnické praxi (její různé formy považuje zákonodárce za rovnocenné, viz bod 25 výše). Všechny tři odešly po ročním působení ve funkci státní zástupkyně na mateřskou a rodičovskou dovolenou.

45. Přesto je s těmito třemi osobami nakládáno odlišně. První a třetí osobě se mateřská a rodičovská dovolená započítá pro postup do vyššího platového koeficientu. Druhé osobě nikoliv - postup z druhého koeficientu jí bude umožněn až po dalších dvou letech výkonu funkce. Ve dvanáctém roce profesního života tak první a třetí osoba bude mít nárok na plat určený podle koeficientu 1,22, druhá osoba bude mít nárok pouze na plat určený koeficientem 1,01.

46. Důvodem tohoto odlišného zacházení je moment, kdy tyto osoby odešly na mateřskou a rodičovskou dovolenou.

47. I když kritérium mateřské a rodičovské dovolené není výslovně uvedeno v napadené části § 7 odst. 5 zákona o platu státních zástupců, je výslovně obsaženo v § 7 odst. 4 písm. b) tohoto zákona, na který toto ustanovení odkazuje. V tomto ohledu jde jen o odlišnost v legislativní technice, která není pro účely prováděného přezkumu relevantní.

48. Na mateřskou a rodičovskou dovolenou mohou pochopitelně odejít jen rodiče dítěte, a to v právní úpravou pevně stanovených časových obdobích určovaných dle okamžiku narození dítěte. Napadená úprava tak ve svém důsledku pracuje s kritériem, kdy se určitá osoba stala rodičem. Rozlišuje tedy podle rodičovství. Jde o tzv. podezřelý důvod rozlišování, na který se lze dívat jako na "jiné postavení" ve smyslu čl. 3 odst. 1 Listiny, případně jako na důvod spadající pod tam explicitně uvedené kritérium pohlaví (k tomu viz nálezy sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené, body 81 a 83). Napadená úprava tak přímo pracuje s kritériem rodičovství a v tomto ohledu je namísto ji zkoumat testem přímé diskriminace.

49. Současně nelze odhlédnout od toho, že v současnosti čerpají rodičovskou dovolenou výrazně častěji ženy než muži (shodně nálezy sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené, bod 81, viz též informace poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí o osobách čerpajících rodičovský příspěvek v letech 2019 až 2024, dostupné na

<https://mpsv.gov.cz/c-j-mpsv-2025-182159-statistika-rodicovsky-prispevek>). Pouze ženy navíc mohou odejít na mateřskou dovolenou. Byť právní úprava s kritériem pohlaví nepracuje přímo, bude se mnohem častěji vztahovat na ženy. V tomto ohledu by bylo namístě ji zkoumat testem nepřímé diskriminace. Jeho další klíčové kroky, jak byly vyloženy v bodě 40, ale spočívají v podstatě v posouzení, zda jde odlišné zacházení dané skupině k tíži (zbytek kroku 1), a zda je ospravedlnitelné (krok 2). Shodují se tak se zbývajících kroky testu přímé diskriminace. Proto bude posouzení nyní provedeno společně.

50. Není pochyb o tom, že odlišné zacházení jde dotčeným osobám k tíži. Dotčené osobě se totiž (po určitou dobu) nezapočítává mateřská a rodičovská dovolená do rozhodné doby, a proto nedosáhne na vyšší platový koeficient. Je jí tedy odebráno dobro v podobě postupu do vyššího platového koeficientu. Srovnatelné osoby, jimž se mateřská a rodičovská dovolená započítají, mohou v některých případech pobírat plat vyšší o více než 20 %, jak plyne z uvedených příkladů, kde druhá osoba pobírá ve dvanáctém roce plat určený koeficientem 1,01, ale první a třetí osoba plat určený koeficientem 1,22. Protože právě ženy - státní zástupkyně budou častěji na mateřské a rodičovské dovolené, hrozí pobírání tohoto nižšího platu častěji právě jim.

51. Aby bylo toto odlišné zacházení ospravedlnitelné, muselo by v první řadě sledovat legitimní cíl.

52. Cílem napadené úpravy zřejmě bylo, aby se začínající státní zástupkyně a zástupci předtím, než jim vznikne nárok na vyšší plat, s výkonem této funkce podrobně seznámili. Tento cíl je dokonce výslovně vyjádřen důvodové zprávě k zákonu o platu státních zástupců:

"Shodně jako u soudců je omezena možnost postupu státního zástupce do ,3. platového stupně' podmínkou, že k takovému postupu může dojít pouze, vykonával-li v době potřebné k tomuto postupu skutečně funkci státního zástupce alespoň po dobu tří let, do které nelze zahrnout náhradní doby. Jde o ustanovení bránící tomu, aby do vyššího ,platového stupně' mohl postoupit především začínající státní zástupce, který by stanovenou započitatelnou dobu naplnil převážně dobami sice z obecného pohledu pokládány za započitatelné, které však dobami odborné praxe fakticky nejsou. Ustanovení se vztahuje pouze na ty státní zástupce, kteří v souvislosti se vznikem pracovního poměru v této funkci mají započitatelnou dobu v délce, odpovídající ,prvnímu' až ,druhému platovému stupni'. Je-li v souvislosti se vznikem pracovního poměru státního zástupce určena započitatelná doba delší, vzniká státnímu zástupci nárok na platový koeficient, odpovídající takto stanovené započitatelné době a uvedené omezení postupu se na něho nevztahuje."

(Poslanecká sněmovna, 2. volební období, 1996-1998, sněmovní tisk 141/0, zvláštní část, k § 7)

53. Tvrzený cíl spočívající v tom, že před zvýšením platu se má dotčená osoba s výkonem funkce podrobně seznámit tak, že ji bude po určitou dobu vykonávat, Ústavní soud shledává legitimním. Ke shodnému závěru dospěl již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené (bod 82).

54. Napadená úprava ale musí být též pro dosažení sledovaného cíle přiměřená. Intenzita přezkumu přiměřenosti se přitom liší podle toho, z jakých důvodů právní úprava rozlišuje, nikoliv podle toho, jakého práva se týká.

55. I když se tedy napadené ustanovení týká práva státních zástupkyň a zástupců na "spravedlivou odměnu za práci" podle čl. 28 Listiny, není tento fakt sám o sobě rozhodný pro stanovení intenzity přezkumu. Klíčové je, že právní úprava (přímo) rozlišuje podle podezřelého kritéria rodičovství (k povaze tohoto kritéria bod 48 výše) a (nepřímo) podle podezřelého kritéria pohlaví. Rozlišování podle těchto důvodů vyžaduje přísný přezkum. Napadená úprava proto musí obstát v testu proporcionality, tak jako jím musela obdobná úprava projít v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace

začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené (bod 83).

56. Test proporcionality podle judikatury Ústavního soudu zahrnuje kritéria vhodnosti (způsobivosti), potřebnosti a přiměřenosti v užším smyslu. Kritérium vhodnosti zkoumá, zdali použitý prostředek, omezující určitý ústavní princip (typicky ústavně zaručené právo), je vůbec způsobilý dosáhnout sledovaného legitimního cíle. Kritérium potřebnosti spočívá v posouzení, zda nelze daného cíle ve srovnatelné míře dosáhnout jinak, a to při nižší míře zásahu do kolidujícího ústavního principu, či bez tohoto zásahu. V rámci kritéria přiměřenosti v užším smyslu potom probíhá vyvažování mezi oběma v kolizi stojícími ústavními principy (náleze ze dne 22. 10. 2025 sp. zn. Pl. ÚS 17/25, CHKO Soutok, bod 81).

57. Jde-li o vhodnost, je třeba zdůraznit, že napadené ustanovení umožňuje dosáhnout sledovaného cíle jen u omezené skupiny osob, jejichž situace odpovídá druhému modelovému příkladu. Na osoby, které se stanou státními zástupkyněmi či zástupci a rodiči dříve (první příklad) či později (třetí příklad) nedopadá - tyto osoby mohou dosáhnout zvýšení platového koeficientu i po pouhém roku výkonu funkce státního zástupce, na který navážou mateřskou či rodičovskou dovolenou. Přesto Ústavní soud shledává, že kritérium vhodnosti je splněno. Přes obdobné výhrady dospěl ke stejnému závěru i v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené (bod 85).

58. Klíčovou otázkou je, zda napadené ustanovení je nezbytné pro dosažení sledovaného cíle, nebo zda ho lze dosáhnout ve srovnatelné míře jinak a při menším zásahu do principu rovnosti.

59. Kritérium nezbytnosti splněno není. Chtěl-li zákonodárce, aby ke zvyšování platového koeficientu docházelo u začínajících státních zástupkyň a zástupců až po určité době skutečného výkonu této funkce (například po třech letech), mohl a měl přijmout úpravu, která toto pravidlo stanoví plošně. Toto pravidlo by mu umožnilo dosáhnout sledovaného cíle ve stejné (respektive dokonce vyšší) míře než napadené ustanovení. Přitom by tolik nezasahovalo do principu rovnosti.

60. Napadená úprava místo toho arbitrárně postihuje jen ty státní zástupkyně a zástupce, kteří nastoupí do funkce v době, kdy jim náleží jen první či druhý stupeň platového koeficientu, a kteří před mateřskou a rodičovskou dovolenou nestihnou v této funkci odsloužit tři roky (druhý modelový příklad). Ústavní soud neshledává důvod, proč by tyto osoby měly být v horším postavení než ti, kteří nastoupí do funkce dříve nebo později, a u nichž ke zvýšení platového koeficientu může dojít i po krátké době, třeba i roce výkonu funkce, na který naváže mateřská a rodičovská dovolená (první a třetí modelový příklad). I tyto osoby totiž jsou začínající státní zástupkyně či zástupci. Podle napadené úpravy přitom může být plat těchto osob vyšší i o více než 20 %.

61. Ústavní soud shrnuje, že "legitimní cíl je sledován selektivně pouze u některých osob na základě arbitrárního kritéria, což vytváří nedůvodné rozdíly" mezi státními zástupkyněmi a zástupci. Ačkoliv tedy napadená úprava má poněkud odlišné účinky, než měla obdobná úprava u soudcovských platů, dospěl Ústavní soud k totožnému závěru jako v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené (bod 98).

IX.2.c) Shrnutí

62. Napadené ustanovení bylo, jde-li o mateřskou a rodičovskou dovolenou, v rozporu s principem rovnosti a zákazem diskriminace podle čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny ve spojení s právem na spravedlivou odměnu za práci podle čl. 28 Listiny.

IX.3 Časové účinky nálezu

63. Ústavní soud se dále zabýval tím, jaké časové účinky má mít vyslovení neústavnosti napadeného

ustanovení.

64. Rozhoduje-li Ústavní soud o zrušení zákona, ruší jej s účinky do budoucna, tedy ex nunc (stanovisko pléna ze dne 29. 11. 2022 sp. zn. Pl. ÚS-st. 57/22, Plošné zveřejňování majetkových příznání zastupitelů obcí a krajů, bod 27). Důvod, pro který Ústavní soud shledal neústavnost zákona, ovšem může v některých případech bránit jeho použití i ve vztahu ke skutečnostem nastalým v době jeho účinnosti. V základu se časové účinky takového nálezu odvozují od toho, zda se neústavní úprava vztahovala na "právní vztahy vertikální, jejichž účastníky jsou stát jako nositel veřejné moci a jednotlivci, nebo [...] právní vztahy horizontální, jejichž účastníky jsou jednotlivci navzájem" (citované stanovisko, bod 33). U vertikálních vztahů "zásadně (nikoliv však bezvýjimečně)" platí, že neústavní úprava se nepoužije ani na okolnosti nastalé v době před jejím zrušením; naopak u horizontálních vztahů "zásadně (i když znovu nikoliv bezvýjimečně)" platí, že neústavní úprava se použije ve vztahu k okolnostem nastalým před jejím zrušením, a to z důvodu ochrany právní jistoty jednotlivců (citované stanovisko, bod 33).

65. Z těchto principů lze přiměřeně vyjít i u nálezů o vyslovení neústavnosti určitého zákonného ustanovení. I zde by teoreticky mohla nastat situace, kdy vyslovení neústavnosti bude mít spíše akademický význam, případně bude nutné neústavní ustanovení v některých případech přeci jen aplikovat, například kvůli ochraně právní jistoty účastníků dotčených právních vztahů. Je ovšem třeba zdůraznit, že zvláště u návrhů na vyslovení neústavnosti zákona se obecné soudy na Ústavní soud obracují právě proto, aby "nemusely použít zákon, který pokládají za neústavní" (citované stanovisko, bod 29).

66. Napadené ustanovení upravovalo plat státních zástupkyň a zástupců. I když Ústavní soud připustil, že u platových poměrů soudkyň a soudců převažuje soukromoprávní charakter vztahu (náleze ze dne 19. 7. 2016 sp. zn. Pl. ÚS 20/15, Platy soudců XVI, bod 71), což by platilo i pro platy státních zástupkyň a zástupců, lze na druhou stranu konstatovat, že se tyto vztahy "blíží vztahu vertikálnímu" (náleze sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené, bod 105). V každém případě ale tato otázka není zcela rozhodující.

67. Zájem na tom, aby dotčené osoby nebyly vystaveny diskriminačnímu zacházení, v posuzované věci znatelně převažuje nad zájmem na ochraně právní jistoty. Proto je třeba, aby se napadené neústavní ustanovení ve sporech před obecnými soudy neaplikovalo. Obecné soudy tedy vyjdou z toho, že mateřská a rodičovská dovolená se vždy zahrnuje do doby započitatelné praxe.

68. Pro ochranu právní jistoty státu postačí, že se proti těmto nárokům může bránit námitkou promlčení. To omezuje časový rámec, v němž se právní závěry Ústavního soudu o neústavnosti daného ustanovení reálně promítnou do právních vztahů. Ke shodným závěrům Ústavní soud dospěl i v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/24, Platová diskriminace začínajících soudkyň na mateřské a rodičovské dovolené (bod 107).

X. Závěr

69. Napadené ustanovení v rozsahu, v němž se týkalo mateřské a rodičovské dovolené (a vylučovalo je z rozhodné doby pro stanovení platového koeficientu), bylo v rozporu s principem rovnosti a zákazem diskriminace podle čl. 1 a čl. 3 odst. 1 Listiny ve spojení s právem na spravedlivou odměnu za práci podle čl. 28 Listiny. Ústavní soud proto vyhověl návrhu obvodního soudu a za přiměřené aplikace § 70 odst. 1 zákona o Ústavním soudu vyslovil neústavnost napadeného ustanovení v uvedeném rozsahu. To znamená, že napadené ustanovení v tomto rozsahu není možné aplikovat a do rozhodné doby pro stanovení platového koeficientu je třeba započítat i mateřskou a rodičovskou dovolenou.

Další články:

- [Platy státních zástupkyň](#)
- [Náklady řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Propuštění duchovních \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Skutková zjištění](#)
- [Tarifní hodnota \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předčasný důchod](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Prozatímní rozhodnutí](#)
- [Prozatímní rozhodnutí](#)
- [Imise \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Neplatnost právního úkonu](#)